

2. PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Doel paragraaf weerstandsvermogen

Deze paragraaf geeft inzicht in de mogelijkheden die de gemeente heeft tegenvallers op te vangen zonder dat de uitvoering van het beleid in gevaar komt. Daarbij is een wezenlijk onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen het in beeld brengen van de (financiële) risico's die de gemeente loopt. Het weerstandsvermogen wordt namelijk concreet gemaakt door de weerstandscapaciteit van de gemeente te vergelijken met een financiële vertaling van de risico's.

Niet alle risico's zijn financieel te kwantificeren. Een tweede doel van deze paragraaf is het inzicht geven in de risico's, ook al worden ze niet direct betrokken in de rekenkundige benadering voor het weerstandsvermogen. Daarmee is deze paragraaf tevens de basis voor de risicobeheersing.

Weerstandscapaciteit

Wat is weerstandscapaciteit?

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die ingezet kunnen worden om tegenvallers op te vangen. Daarbij is een onderscheid te maken in een incidentele en een structurele weerstandscapaciteit.

1. De *structurele* component bestaat met name uit onbenutte belastingcapaciteit en capaciteit van de overige heffingen. Het verhogen van de inkomsten door belastingverhogingen kan worden benut als er geen andere mogelijkheden meer voorhanden zijn om deze tegenvallers op te vangen. Daarnaast bevat de begroting een structurele raming voor onvoorziene uitgaven.
2. De *incidentele* component bevat vrij aanwendbare reserves binnen het eigen vermogen van de gemeente en stille reserves in bezittingen. Deze middelen kunnen slechts eenmalig worden ingezet.

De genoemde onderdelen worden hieronder uitgewerkt.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt alleen uitgegaan van de onbenutte belastingcapaciteit op de OZB. De opbrengsten voor de rioolheffing, afvalstoffenheffing en leges zijn namelijk in beginsel kostendekkend. Voor de berekening wordt het tarief gehanteerd dat van toepassing is bij een aanvraag op basis van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet. Voor 2018 is dit 0,1905% (percentage van de WOZ-waarde) volgens de meicirculaire 2018, voor zowel woningen als niet-woningen.

Onvoorziene uitgaven

In onze begroting is een bedrag opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Dit bedrag is voor 2019 € 24.375,00. Hiervoor is € 2,50 per inwoner gehanteerd. Deze post is bedoeld om incidentele (kleinere) uitgaven op te vangen die zich lopende het jaar voordoen en die bij de opstelling van de begroting nog niet bekend waren.

Algemene reserve

In de Nota reserves en voorzieningen heeft de raad een minimale norm voor de vrij aanwendbare algemene reserve vastgesteld. Een minimale streefwaarde is 20% maar het absolute minimum is vastgesteld op 15% van de omzet¹. Per 1 januari 2019 is de geraamde stand van de algemene reserve € 6,7 miljoen. Het berekende minimum van de Algemene reserve bedraagt op basis van de begroting 2019 € 1,5 miljoen.

¹Als omzet is gedefinieerd: de totale opbrengsten van de gemeente, gecorrigeerd voor mutaties op reserves en grondexploitaties.

Stille reserves

Stille reserves maken onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Dit zijn zaken waarvoor geen (of slechts beperkte) boekwaarde aanwezig is maar die toch een zekere waarde in het economisch verkeer vertegenwoordigen. Hierbij zijn de WOZ-waardes 2018 gebruikt voor de Burg. Royaardslaan 2 en Willaerlaan 34.

De actuele taxatiewaarde kan afwijken van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde van zwembad 't Willaer is buiten beschouwing gelaten, omdat verkoop geen reële optie is.

Tabel 1 Overzicht weerstandscapaciteit

		Per 1-1-2019	
Structureel	Onbenutte belastingcapaciteit:		
	- OZB woningen eigenaar	€	639.600
	- OZB niet-woningen eigenaar		
	- OZB niet-woningen gebruiker	€	58.600
	Totaal onbenutte belastingcapaciteit	€	698.200
	Onvoorziene uitgaven	€	24.375
Totale structurele weerstandscapaciteit:		€	722.575
Incidenteel	Algemene reserve	€	6.735.897
	mutatie 2018	€	228.000-
	Raming saldo per 1-1-2019	€	6.507.897
	Minimale omvang	€	1.569.000-
		€	4.938.897
	Stille reserves:		
	- Ambtswoning (Burg. Royaardslaan 2)	€	690.000
	- Willaerlaan 34	€	210.000
		€	900.000
Totale incidentele weerstandscapaciteit:		€	5.838.897

Risico- inventarisatie

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, is naast de weerstandscapaciteit ook inzicht nodig in de omvang van risico's waarmee in de begroting geen rekening is gehouden en waarvoor geen verzekering is afgesloten.

Wat is een risico?

Een risico is het gevaar van het ontstaan van schade of verlies door interne of externe omstandigheden. Het betreft risicoposten waarvan de financiële omvang (nog) niet, of slechts bij benadering bepaald kan worden en waarvoor het niet zeker is of, en zo ja, wanneer het risico zich voordoet. Indien het risico wel concreet getaxeerd kan worden, is het beleid dat er een voorziening gevormd wordt ter dekking van de kosten.

Risico's in Scherpenzeel

In het onderstaande overzicht is inzicht gegeven in de risico's die in onze gemeente spelen. De risico's zijn ingedeeld in een zestal categorieën, (A t/m F) waarbij per geval is geschat welke kans er is dat het risico zich daadwerkelijk zal voordoen. Daarnaast

is, waar mogelijk, een indicatie van de mogelijke financiële implicaties weergegeven. Dit wordt gedaan door de financiële grondslag van het risico, te vermenigvuldigen met één van de onderstaande kans factoren.

Kans dat risico zich voordoet:	Wegingsfactor
Minimaal	0,10
Beperkt	0,25
Reëel	0,50
Zeër reëel	0,75

Omschrijving	Kans	Grondslag	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
<i>A. Risico's uit juridische procedures en aansprakelijkheid</i>				
- Aansprakelijkheidsstellingen	Reëel	Onbekend		
- Juridische procedures	Reëel	€ 15.000	€ 7.500	
- Aanbestedingen	Minimaal	€ 187.901	€ 18.790	
<i>B. Risico's uit borgstellingen en gemeentegaranties</i>				
- Borgstelling Patrimonium (achtervang WSW)	Minimaal	€ 2.800.000	€ 280.000	
- Borgstelling Woonstede i.v.m. aankoop woningbedrijf	Minimaal	€ 2.147.433	€ 214.743	
<i>C. Exploitatierisico's</i>				
- Regio Food Valley	Minimaal	€ 0	€ 0	
- VGGM	Minimaal	€ 0	€ 0	
- ODDV	Beperkt	€ 41.867		€ 10.467
- Grondexploitatie	geen	€ 0	€ 0	
- Vennootschapsbelasting	Reëel	€ 0	€ 0	
- Planschades bestemmingsplannen	Reëel	€ 50.000		€ 25.000
- Bouwleges	Reëel	€ 0		€ 0
- Vandalisme	Reëel	€ 25.000		€ 12.500
- BTW sport	Reëel	€ 30.000		€ 15.000
- Exploitatie De Breehoek	Beperkt	€ 32.000		€ 8.000
- Zwembad 't Willaer	Minimaal	€ 0		€ 0
- Beleid andere overheden	Minimaal	€ 0		€ 0
- Tegenvallers binnen de begroting	Reëel	€ 187.901		€ 93.950
- Algemene Uitkering	Reëel	€ 215.000		€ 107.500
- Participatiewet re-integratie	Reëel	€ 15.000		€ 7.500
- Participatiewet WSW	Minimaal	€ 0		€ 0
- Wmo	Reëel	€ 0		€ 0
- Jeugdzorg	Reëel	€ 0		€ 0
- Wmo woonvoorzieningen	Reëel	€ 50.000		€ 25.000
- Toename huisvesting statushouders	Reëel	€ 0		€ 0
<i>D. Risico's op eigendommen</i>				
- Diefstal, fraude, etc...	Minimaal	Eigen risico		
- Schade door brand, storm, etc...	Minimaal	Eigen risico		
<i>E. Risico's in samenhang met de bedrijfsvoering</i>				
- Personeel	Reëel	€ 25.000	€ 12.500	

- Informatiebeveiligingsbeleid	Reëel	Onbekend	Onbekend
- Strategische adviezen	Reëel	Onbekend	Onbekend
<i>F. Vermogensrisico's</i>			
Totale financiële inschatting risico's		€ 533.533	€ 304.917

Toelichting op de risico-inventarisatie

A. Risico's uit juridische procedures en aansprakelijkheid

- **Overheidsaansprakelijkheidsrecht: nadeelcompensatie bij rechtmatige besluiten.** De Awb biedt grondslag voor de toekenning van schadevergoeding bij rechtmatige overheidsdaad. Op basis van historie wordt geen bedrag geraamd.
- **Overheidsaansprakelijkheidsrecht: nadeelcompensatie bij onrechtmatige besluiten.** In het kader van de Wet Nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige overheidsbesluiten dient bij onrechtmatig overheidshandelen de schade in beginsel in zijn geheel vergoed te worden. Op basis van historie wordt geen bedrag geraamd.
- **Schadevergoeding bij overschrijding redelijke termijn.** Hieronder valt het uitkeren van dwangsommen en eventuele schadevergoedingen op grond van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Op basis van historie wordt geen bedrag geraamd.
- **Juridische procedures.** Bij juridische procedures op publiek- of privaatrechtelijk gebied kan externe ondersteuning nodig zijn bovenop de in de begroting geraamde basisbedragen. Gezien de ervaringen in het verleden is hiervoor € 15.000 opgenomen in deze risico-inventarisatie.
- **Risicoaansprakelijkheid van de gemeente als beheerder van de openbare ruimte.** Te denken valt hierbij aan schadeclaims/aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van vorstschade aan wegen, schade door bomen, speeltoestellen etc. Hiervoor geldt de afgesloten verzekering en het eigen risico van € 5.000,00 per schadegeval.
- **Aanbestedingen.** Bij aanbestedingstrajecten is vaak complexe regelgeving van toepassing. Het niet correct volgen van richtlijnen en procedures kan leiden tot juridische geschillen. Om de expertise op dit onderdeel te vergroten is de gemeente toegetreden tot stichting Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN). Hiermee is meer kennis in huis gehaald om een kwaliteitsimpuls te geven aan het inkoop-en aanbestedingsproces. Mede gelet hierop wordt het risico op procedures op minimaal ingeschat. Als grondslag voor de kwantificering wordt 1% van het begrotingstotaal gehanteerd.

B. Risico's die uit voortvloeien uit borgstellingen en gemeentegaranties

- **Borg- en garantstellingen.** De gemeente staat borg in verband met de door Woonstede aangegane geldleningen voor de aankoop van het gemeentelijk Woningbedrijf. Het bedrag is ruim € 2,1 miljoen. De risico's van borgstellingen aan Woonstede zijn minimaal aangezien het woningbezit van de woningcorporatie als onderpand dient. Hiernaast heeft de gemeente een achtervangpositie ingenomen van door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw gegarandeerde geldleningen voor de borgstelling van afgerond € 2,8 miljoen aan woningcorporatie Patrimonium te Veenendaal ten behoeve van de sociale woningbouw in het plan Gelderse Roos. Deze borgstelling loopt af eind 2019. Per onderdeel wordt een risico van 10% opgenomen.

C. Exploitatierisico's

- **Regio FoodValley.** Bij samenwerking in de regio wordt soms een beroep gedaan op solidariteit. Het leveren van de gevraagde ambtelijke capaciteit kan leiden tot het bijstellen van onze 'binnen gemeentelijke' prioriteiten dan wel tot het betalen van een financiële compensatie zodat capaciteit elders kan worden betrokken. Tot op heden hebben we onze inzet zonder aanvullend financieel beslag kunnen inregelen.
- **VGGM.** Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden is een gemeenschappelijke regeling van een 16-tal gemeenten. Dat betekent dat deze gemeenten tezamen verantwoordelijk zijn voor de financiële positie met een groot financieel belang. Gezien de huidige financiële positie is er geen aanleiding lokaal een financieel risico op te nemen.
- **OddV.** De gemeentelijke bijdrage aan de OddV verandert van inputfinanciering naar outputfinanciering. Gemeente betaalt wat de OddV uitvoert. De gemeentelijke bijdrage kan sterk gaan fluctueren. Voor de stijging van kosten lopen wij risico, waarvoor 10% van de bijdrage wordt opgenomen. Bij stijgende kosten zullen ook de inkomsten voor bouwleges stijgen. In de praktijk zal deze relatie niet één op één in het zelfde boekjaar kunnen worden gelegd.
- **Grondexploitatie.** Zolang de gemeente eigen gronden transformeert voor woningbouwontwikkeling lopen we risico's. Per grondexploitatie actualiseren we tweemaal per jaar de risico's en deze nemen we op in de grondexploitatie. Hier is de wegingsfactor ook in opgenomen. Het gekwantificeerde risico bedraagt € 379.500,00. Het risico kan momenteel worden opgevangen binnen het begrote resultaat. Zodra dit niet meer kan, is een beslag op het eigen vermogen aan de orde en wordt het bedrag opgenomen in deze paragraaf.
- **Wet vennootschapsbelasting.** Gezien het feit dat de prognose van de resultaten op grondexploitatie positief verloopt, dient er naar verwachting vennootschapsbelasting te worden afgedragen. Bij het opstellen van de begroting zijn deze kosten nog niet bekend. De gemeente moet winst nemen zodra deze is gerealiseerd volgens een "Percentage of Completion". Hierbij zal telkens worden voorgesteld een deel te reserveren voor de afdracht vennootschapsbelasting. De komende jaren gaat het om aanzienlijke bedragen. Zoals is verwoord in de paragraaf grondbeleid wordt voorgesteld het bedrag voor de afdracht te reserveren in de reserve grondexploitatie.
- **Omgevingswet.** De implementatie van de omgevingswet brengt grote financiële consequenties met zich mee. Naast (hoge) invoeringskosten gaat het mogelijk ook om structurele kosten en/of lagere legesopbrengsten. Voor de invoering denken wij in de begroting voldoende middelen te hebben opgenomen. Voor de overige onderdelen zijn structureel de risico's nog niet te kwantificeren.
- **Planschades bestemmingplannen.** Het wijzigen van een bestemmingsplan kan leiden tot planschadeclaims. Anders dan bij bouwprojecten is geen verhaal bij derden mogelijk. Om inzichtelijk te maken in hoeverre planschadeclaims zouden kunnen leiden tot concrete claims worden planschaderisico-analyses opgesteld. Voor wat betreft de nieuwbouwplannen in Zuid is in de grondexploitatie gedeeltelijk rekening gehouden met planschade. Voor planschades wordt een bedrag van € 50.000,00 opgenomen.
- **Bouwleges.** De inkomsten uit bouwleges zijn gebaseerd op de woningbouwplanning van 50 woningen per jaar. Uit lokaal onderzoek is naar voren gekomen dat er behoefte bestaat aan 35-50 woningen per jaar. Op dit moment lopen we geen risico op lagere leges omdat de afzet stagneert. De woningmarkt is positief en er is momenteel geen sprake van stagnatie.
- **Vandalisme.** Uitgaven door vandalisme (niet zijnde gemeentelijke eigendommen) zijn beperkt in de begroting opgenomen. Hoewel de kosten door vandalisme zijn gedaald, worden er bijvoorbeeld onvoorziene kosten gemaakt als gevolg van de illegale stort van bouwpuin, chemisch afval etc. Ook deze kosten zijn vaak niet te verhalen omdat de dader niet te achterhalen is. De kosten zijn per geval vaak hoog en fluctueren. Er wordt € 25.000,00 opgenomen.

- **BTW Sport.** De kans is vrij groot dat het onderdeel sport wordt vrijgesteld van BTW. Dit betekent dat de BTW over de kosten niet meer kan worden verrekend en de kosten met dit onderdeel stijgen. Het is nog niet duidelijk of het Rijk hiervoor compensatie gaat verlenen. Het maximale risico wordt geschat op € 30.000,00.
- **Exploitatie De Breehoek.** Het college reserveert geld in de begroting ter dekking van de geraamde extra tekorten bij de Breehoek. Door de teruglopende ledenaantallen bij de diverse (sport)verenigingen en andere huurders van de Breehoek, worden er minder zaalruimten gehuurd. Daarmee lopen de huurinkomsten terug. In 2019 wordt er meer duidelijkheid verwacht omtrent de financiële gevolgen. We hanteren het risicobedrag uit 2018 van € 32.000,00.
- **Exploitatie zwembad 't Willaer.** Met de investeringen die sinds 2005 gedaan zijn en de huidige subsidie wordt er vanuit gegaan dat het goed mogelijk en verantwoord is het zwembad te blijven exploiteren voor de komende 10 jaar. Voor de periode na 2023 bestaat het risico dat de onderhoudsvoorziening ontoereikend is. Het risico wordt later gekwantificeerd.
- **Beleid andere overheden.** Het is reëel dat beleidswijzigingen door de landelijke overheid of de provincie leiden tot kostenstijgingen bij de gemeente. Het effect blijft tot op heden voor Scherpenzeel beperkt.
- **Tegenvallers binnen de begroting.** Het college neemt realistisch begroten als uitgangspunt. Met de ruimte die vanuit de Algemene uitkering ontstaat, versterken we op onderdelen de financiële begroting. In de kadernota heeft daarover besluitvorming plaatsgevonden, zoals voldoende middelen voor areaaluitbreiding en personele vervanging. Het college zal de tussentijdse sturing op de financiën op dezelfde voet voortzetten om grote effecten op de exploitatie te beperken. Tegelijk zijn er altijd invloeden van buitenaf, zoals incidentele uitgaven of open-einde regelingen. Als grondslag voor de risico-inschatting wordt 1% van het begrotingstotaal gehanteerd.
- **Inkomsten Gemeentefonds.** De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt voor bijna 50% onze inkomstenbron. De algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksbegroting ('Samen de trap op en af'). Daarmee draagt de gemeente ook weer het risico van onderbesteding door de rijksoverheid en de effecten van de loon- en prijsstijgingen op de rijksbegroting. Ondanks landelijke voorstellen om schommelingen in het gemeentefonds te voorkomen, is het verloop niet voldoende voorspelbaar. Als risico houden wij daarom 2% van de totale Algemene uitkering aan.

Exploitatierisico's onderdeel Sociaal domein

- **Regionale samenwerking onderdeel Jeugd.** De jeugdzorg wordt ingekocht in regionaal verband. Op dit moment is er bij een aantal gemeenten sprake van een substantieel tekort op het budget voor dit onderdeel. Maatregelen om het tekort terug te dringen kunnen effect hebben op de in te kopen zorg, hetgeen wij onderdeel van uitmaken.
- **Kwetsbaarheid lokaal team Jeugd.** Medewerkers zijn geregistreerd als jeugdzorgprofessional. We richten een sluitend netwerk in voor jeugdhulp via ons Lokale ambulante Team, waar ook intervisie en casuïstiek bespreking plaatsvindt. We blijven altijd risico lopen op uitval of onvoldoende deskundigheid. In 2018 is extra capaciteit geraamd waardoor het risico hierop is afgenomen.
- **Incidenten.** Het kan zijn dat we worden geconfronteerd met schrijnende gevallen van hulpbehoevenden of dramatisch afgelopen onveilige situaties. We laten niemand tussen wal en schip vallen en dat kan gepaard gaan met extra uitgaven. Vooralsnog voorziet de buffer in de Reserve Sociaal Domein hierin.
- **Inkomensvoorzieningen (uitgaven BUIG).** De gemeente is risicodragend voor het verstrekken van de bijstandsuitkeringen. De afgelopen jaren doen we steeds een beroep op de Vangnetuitkering door tekorten op dit onderdeel. De voorwaarden voor het verkrijgen van een Vangnetuitkering worden strenger. We lopen risico dat we hier niet aan voldoen of dat we onrechtmatig hebben gewerkt op dit onderdeel.

In dat geval krijgen we geen Vangnetuitkering. We nemen geen bedrag op omdat de bedragen sterk fluctueren en moeilijk zijn in te schatten.

- **Uitgaven Sociaal domein onderdeel WSW.** De WSW wordt de komende jaren afgebouwd en de subsidie daalt. De WSW-ers uit Scherpenzeel werken in dienst van de gemeente Scherpenzeel in het onderhoud van het groen. De gemeente loopt financieel risico als de groenopdracht niet meer door eigen WSW-medewerkers wordt uitgevoerd omdat de medewerkers in eigen dienst zijn genomen. Het is dan onzeker of er voldoende werkplekken elders beschikbaar zijn. Vooralsnog is dit niet aan de orde.
- **Opheffing Permar.** Permar is opgeheven in 2018, in verband met de liquidatie loopt de gemeente risico welke is berekend in de liquidatiebegroting. Op dit moment is geen voorziening meer nodig om financiële risico's te kunnen opvangen. Dit komt door de uitwerking van de afgesproken verrekensystematiek van de liquidatiekosten.
- **Uitgaven onderdeel re-integratie.** Er bestaat het risico van toename van re-integratiekosten. Voor statushouders zijn eenmalig extra bedragen ontvangen van het Rijk. Als de ingezette middelen geen uitstroom tot gevolg hebben, lopen wij het risico op extra kosten op de budgetten voor re-integratie. Laatstgenoemd onderdeel is nu nog niet aan de orde. Hiernaast stijgen de kosten omdat we steeds meer gebruik maken met het jobcoaching/begeleiding voor de doelgroep beschut werk en voor de ondersteuning van mensen met een arbeidsbeperking naar regulier werk. Hiervoor berekenen we het risico op 25% van budget voor re-integratie (€ 15.000,00).
- **Schaalgroote onderdeel maatwerkvoorzieningen.** Een kleine gemeente als Scherpenzeel blijft in die zin kwetsbaar dat, in verhouding, geringe verschuivingen in cliëntaantallen en/of een nieuwe cliënt met een zware zorgvraag, kunnen leiden tot een relatief grote toename van de uitgaven. De noodzakelijke ondersteuning van een meervoudig beperkte cliënt kan rond de € 75.000,00 per jaar kosten. Vooralsnog voorziet de buffer in de reserve Sociaal Domein hierin en nemen we geen extra bedrag op.
- **Uitgaven maatwerkvoorziening Wmo onderdeel woonvoorziening.** De uitgaven voor woonvoorzieningen kunnen per jaar sterk verschillen. Een toekenning kan een grote uitgave tot gevolg hebben waar de begroting niet in voorziet. Hiervoor wordt een risicobedrag ingeschat van één dure woonvoorziening (€ 50.000,00).
- **Invoering abonnementstarief Wmo.** Er is besloten tot het invoeren van het abonnementstarief Wmo. Dit heeft naar verwachting grote gevolgen voor de kosten. Naar verwachting dalen de inkomsten en stijgen de uitvoeringskosten en hiervoor worden gemeente gecompenseerd. Hiernaast zijn gemeenten bang voor een aanzuigende werking hetgeen een extra kostenverhoging met zich mee kan brengen. Dit wordt de komende periode onderzocht en verder in kaart gebracht. Mogelijk is dit vanaf 2020 aan de orde en er wordt nu nog geen bedrag voor opgenomen.
- **Uitgaven maatwerkvoorziening Ambulante jeugdhulp.** De kosten van ambulante trajecten jeugdhulp stijgen flink sinds eind 2016. In de begroting hebben we rekening gehouden met de stijging van kosten, maar we lopen het risico dat deze stijging doorzet. Vooralsnog voorziet de buffer in de reserve Sociaal Domein hierin.

Risico's op eigendommen

De waarde van gemeentelijke eigendommen wordt beschermd tegen risico's door middel van verzekeringen. De polissen van de diverse verzekeringen worden regelmatig geactualiseerd. Het risico bedraagt het maximale eigen risico bij schades.

Risico's in samenhang met de bedrijfsvoering

- **Personeel.** Wij zijn een kleine gemeente met een, gerelateerd aan de grootte en bestuurlijke opgaven, krap bemeten personeelsbestand. Daarom kan de voortgang van de werkzaamheden grote hinder ondervinden bij ziekte en vacatures. De post voor ziektevervanging is sinds 2017 verhoogd en lijkt daarmee vooralsnog op voldoende niveau. Inhuur bij vacatures is vrijwel altijd duurder dan de loonkosten zijn. Vanaf 2020 is voor deze meerkosten een bedrag van € 25.000,00 in de meerjarenraming opgenomen. Voor 2019 is dit bedrag niet beschikbaar en is er kans op kostenoverschrijding.
- **Informatiebeveiliging.** De bedrijfsvoering van de gemeente is voor een groot deel afhankelijk van de automatisering. Bovendien worden binnen de gemeente veel vertrouwelijke gegevens bijgehouden en verwerkt. Datalekken kunnen, naast imagoschade, grote financiële gevolgen hebben. Met de invoering van de AVG heeft de gemeente er een grote belangrijke taak bij gekregen. Het risico op datalek is hiermee groter geworden.
- **Strategische adviezen/projectleiders.** Veel medewerkers voeren meerdere taken uit. We hebben regelmatig onvoldoende expertise. Hiernaast is het een belemmering om nieuw personeel aan te trekken dat in staat is meerdere taken uit te voeren. Voor nieuwe taken is regelmatig onvoldoende capaciteit. In de begroting 2019 is hiervoor extra capaciteit opgenomen. Tot dat moment moeten er binnen de beschikbare capaciteit keuzes worden gemaakt.

Weerstandscapaciteit en risico's: conclusie

De gemeente wordt geconfronteerd met verschillende risico's. Deze risico's zijn geïnventariseerd in bovenstaand overzicht waarbij zoveel mogelijk een inschatting is gemaakt van de financiële implicaties. Door de wegingssystematiek is het mogelijk om de kwantificering van de risico's te vergelijken met het beschikbare weerstandsvermogen. De volgende conclusies kunnen worden getrokken:

- Een groot deel van de geïnventariseerde risico's heeft incidentele gevolgen. De *incidentele risico's* worden becijferd op een normbedrag van bijna € 533.000,00. Onze incidentele weerstandscapaciteit is berekend op circa € 5,8 miljoen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat onze incidentele weerstandscapaciteit op ruim voldoende niveau ligt.
- De *structurele risico's* bedragen circa € 304.000,00. De structurele weerstandscapaciteit is circa € 722.000,00. Ook hiervoor geldt dat er ruim voldoende structureel weerstandsvermogen aanwezig is.

D. Kengetallen

Conform het BBV is het verplicht een aantal kengetallen op te nemen in deze paragraaf. In de volgende tabel worden de kengetallen genoemd en toegelicht hoe deze bepaald worden.

Toelichting kengetallen	
Netto schuldquote	De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Bij leningen kan er onzekerheid bestaan of ze allemaal terug worden betaald. Daarom wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio	Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.
Structurele exploitatieruimte	De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten uitgedrukt in een percentage.
Kengetal grondexploitatie	Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.
Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De doelstelling van het opnemen van deze kengetallen is dat de gemeenteraad gemakkelijker inzicht krijgt in de financiële positie van de gemeente en hiermee rekening houdt bij besluiten met financiële consequenties. Naast de begroting/exploitatie is namelijk ook de financiële (vermogens)positie van belang.

Naast het opnemen van de uitkomst van de kengetallen vindt er ook een *beoordeling* plaats van deze kengetallen. Er is geen landelijke norm bekend. Er is voor gekozen om deze kengetallen te beoordelen aan de normering zoals de Provincie Gelderland deze hanteert (Brief Provincie Gelderland 7 oktober 2015). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen categorie A, B en C. Categorie A geldt als minst risicovol en Categorie C als meest risicovol.

Kengetallen gemeente Scherpenzeel												
	Rekening		Begroting		Begroting 2019-2022							
	2017		2018		2019		2020		2021		2022	
Netto schuldquote	-1%	A	25%	A	14%	A	-7%	A	-35%	A	-32%	A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-26%	A	2%	A	-12%	A	-33%	A	-65%	A	-58%	A
Solvabiliteitsratio	63%	A	69%	A	54%	A	74%	A	73%	A	75%	A
Structurele exploitatieruimte	1,4%	C	0,4%	A	0,7%	A	1,5%	A	2,4%	A	2,9%	A
Kengetal grondexploitatie	7%	A	12%	C	0%	A	1%	A	-20%	A	-24%	A
Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	103%	B	106%	C	110%	C	N.B		N.B		N.B	

Conclusie uitkomst en beoordeling

- Zowel de netto schuldquote (met en zonder correctie voor alle verstrekte leningen) als de solvabiliteitsratio zijn als zeer goed te beoordelen. Dit komt doordat er relatief weinig schulden zijn.
- Het kengetal van de structurele exploitatieruimte laat een positief beeld zien. Hierin zijn alleen de structurele baten en lasten opgenomen. Dit is conform het beeld van het begrotingssaldo.
- Het kengetal van de grondexploitaties geeft eveneens een positief beeld
- De woonlasten liggen iets boven landelijk niveau.